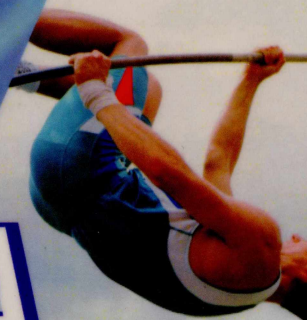

796.42 (082)
Л 38

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ

ІСТОРИЧНІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

АНДРІАНОВ В.Є., КОВАЛЕНКО І.І.

УДК 796. 09.41

ЛЕГКА АТЛЕТИКА (історичний аспект) ТА ДОСЯГНЕННЯ МОЛОДІ м. КРИВОГО РОГУ В РІК СПОРТУ

Постановка проблеми. Легка атлетика – один з основних масових видів спорту – посідає гідне місце в системі фізичного виховання. Завдяки своїй різноманітності й загальнодоступності вона має велике прикладне значення, включена до навчальних програм з фізичного виховання в навчальних закладах різного рівня. Легка атлетика була і буде однією з найважливіших форм організації занять в спортивних секціях різних видів спорту, тому що є основою для підвищення функціональних можливостей організму, запасу фізичних сил, витривалості й працездатності.

Рациональна побудова навчально-тренувального процесу у спортивних секціях міста на основі оптимального співвідношення форм, методів і засобів загальної та спеціальної фізичної підготовки із застосуванням легкоатлетичних вправ у різних циклах дозволяє досягти високих спортивних результатів. Вивчення можливостей легкої атлетики та використання їх у фізичному вихованні та спорті може сприяти підвищенню індивідуального рівня здоров'я та спортивних досягнень підростаючого покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні темпи розвитку суспільства пред'являють все більш високі вимоги до людини та якості її діяльності. Питання різкого і значного підвищення фізичного і духовного потенціалу стає першочерговим. Основні напрями формування культури здорового способу життя є спонукування населення до активного способу життя [4, с. 37].

Цінність легкоатлетичних вправ полягає в тому, що в процесі занять розвиваються та вдосконалюються найважливіші фізичні якості та рухові здібності і не існує ні одного виду спорту, в якому б їх не застосовували як засіб тренування [3, с.37].

Мета дослідження полягає у розкритті ролі легкої атлетики як виду спорту і впливу її на досягнення юних спортсменів міста.

Завдання. 1. Дослідити розвиток легкої атлетики в Кривому Розі (історичний аспект). 2. Провести аналіз виступу школярів у IV спортивних іграх школярів Дніпропетровської області та України за видами спорту у 2012 році. 3. Виявити державні заходи, що спрямовані на збереження кадрового потенціалу та фінансово-матеріально-технічного стану в сфері фізичної культури та спорту міста.

Виклад основного матеріалу. Федерація легкої атлетики, що функціонує в місті Кривому Розі з 1939 року, вона підготувала першого олімпійця нашого міста Ю.Волкова - майстра спорту міжнародного класу, неодноразового чемпіона та рекордсмена Радянського Союзу, учасника Чемпіонату Європи та міжнародних змагань. Помічник сталевару Ю.Волков зі спортивного клубу «Богатир» захопився легкою атлетикою, почав показувати високі спортивні результати і в 1968 році в далекому Мехіко, на XIX Олімпійських іграх виступив перший криворізький олімпієць. Це була перша точка відліку [2, 85-86].

Рекорди міста фіксуються ще з довоєнних років, є і рекорди з таких видів як багатоборство, марафонський біг, біг з перешкодами. Рекорд з бігу на 110 м з перешкодами було встановлено у 1956 році криворіжцем В.Полозовим, який до сьогодні ніхто ще перевершити не зміг. Сотні і тисячі легкоатлетів мріють про встановлення рекорду, але рекордсменом стає не кожний. Рекорди міста з легкої атлетики розглядають не тільки як покращення своєї спортивної майстерності, а як розвиток спортивної культури, їх наукових здобутків у методиці, техніці. Це здобутки як самих спортсменів, так і їх наставників - тренерів.

Динаміка росту рекордів показує, як змінюються методи тренування та якість рекордних досягнень. Всього в числі рекордсменів міста значаться представники 120 колективів фізичної культури. Рекорди спортсменів нашого міста встановлюва-

лися в різних містах: Київ, Дніпропетровськ, Одеса, Харків тощо, крім того, 37 рекордів станом на 2005 рік було встановлено у зарубіжних містах: Брюсселі, Бухаресті та Берліні.

Змагання з естафетного бігу неодноразово захоплювало своєю гостротою мешканців нашого міста, які були вперше проведені у 1932 році. Серед збірних команд районів найбільших успіхів досяг Центрально-Міський район. По лінії збірних команд відомі такі ДСТ "Наука", "Буревісник", "Авангард", "Спартак". Першими переможцями були спортсмени гірничорудного технікуму, адже 30-40 р. тому це був найпрестижніший навчальний заклад для мешканців міста. Маршрути естафетного бігу були невеликими, склалися із 10 етапів, і проходили по центральній вулиці - Поштовій (сьогодні К.Маркса).

З 1946 року маршрут естафетного бігу на приз газети "Червоний гірник" змінив напрямок і дистанцію. Естафета стартувала біля міського театру ім. Шевченка на пр. К.Маркса, далі проходила вул. Леніна, вул. Українською, вул. Харитонова і знову виходила на фінішну пряму по пр. К.Маркса. Майже 20 років переможцями були студенти гірничорудного інституту, а серед школярів СШ № 8, 22 та ін. У 1970 році естафетний біг на приз газети "Червоний гірник" було переведено на територію соцміста: старт - ДК Металургів, вул. Косіора, вул. Рязанова, пр. Миру, пр. Гагаріна, вул. Костенко, вул. Землячки і фініш на вул. Революційній. Цей маршрут свого часу теж було змінено у зв'язку з будівництвом швидкісного трамвая. Міська федерація легкої атлетики разом з представниками газети "Червоний гірник", головний редактор того часу Володимир Штельмах, у 90-х роках затвердили новий маршрут і затвердили 15 етапів, з яких 10 для чоловіків та 5 для жінок. Першість у 2000-2005рр. році утримували спортсмени колишнього гірничорудного інституту, колишнього технічного університету, а нині ФЗП «Криворізький національний університет». Проте були роки, коли перемагав спортивний клуб "Богатир" - 1987, 1994; у 1986 р. - колектив фізичної культури РУ ім. Кірова; у 1990 р. - педагогічний інститут. [1, с. 90-92]. Згодом в місті серед мешканців стають популярними масові легкоатлетичні забіги і на День Перемоги, на яких додатково нагороджують дипломами та солодкими призами самого юного учасника (хлопчика і дівчинку), самого похилого за віком учасника, за волю до перемоги, саму спортивну сім'ю, учасників з вадами здоров'я [5, с. 17].

За підсумком участі спортсменів міста в IV спортивних іграх школярів Дніпропетровської області та України за видами спорту у 2012 році в обласних комплексних змаганнях прийняло участь 430 спортсменів з 11 видів спорту. За підсумками командних результатів за видами спорту місто вибороло I загальнокомандне місце. Спортсменами міста було завойовано 361 медаль, з яких 111 золотих, 111 срібних та 139 бронзових медалей (III спортивні ігри школярів області 2008 року - 413 медалей, з яких 171 золота, 136 срібних та 106 бронзових медалей).

Визначено, що успішно виступили в обласних іграх команди міста з таких видів спорту, як плавання (I командне місце, 56 золотих, 54 срібних та 54 бронзових медалей), боротьба вільна (I командне місце, 18 золотих, 19 срібних та 30 бронзових медалей), важка атлетика (I командне місце, 13 золотих, 9 срібних та 6 бронзових медалей), дзюдо (I командне місце, 10 золотих, 6 срібних та 5 бронзових медалей), легка атлетика (I командне місце, 7 золотих, 7 срібних та 6 бронзових медалей), боротьба греко-римська (I командне місце, 4 золотих, 2 срібних та 15 бронзових медалей).

Серед фізкультурно-спортивних організацій міста найбільш успішно виступили в IV спортивних іграх школярів області вихованці КПЗ «ДЮСШ №1» (32 золотих, 35 срібних та 20 бронзових медалей), КПЗ «ДЮСШ №8» (16 золотих, 6 срібних та 14 бронзових медалей) та ДП «Спорт-Мастер» (10 золотих, 13 срібних та 27 бронзових медалей). На IV спортивних іграх школярів України в складі збірних команд Дніпропетровської області за видами спорту виступало 44 спортсмена з 12 видів спорту (III спортивні ігри школярів України 2008 року - 40 спортсменів з 11 видів спорту). Спортсменами міста було завойовано 37 медалей, з яких 13 золотих, 9 срібних та 15 бронзових медалей (III спортивні ігри школярів України 2008 року - 39 медалей, з яких 9 золотих, 10 срібних та 20 бронзових медалей).

Підсумки роботи фізкультурно-спортивних організацій міста у 2012 році щодо виконання Програми розвитку фізичної культури і спорту в м. Кривому Розі на 2011-2015 роки з урахуванням даних річного звіту за 2012 рік за формою 2-ФК, затвердженої наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 5 вересня 2008 року №3658, показують, що фізкуль-

турно-спортивними організаціями міста при підтримці виконкомів міської та районних у місті рад, промислових підприємств, організацій та навчальних закладів міста була проведена відповідна робота щодо збереження кадрового потенціалу галузі (2012 рік - 969 чол., 2011 рік - 964 чол.), збереженню та збільшенню мережі спортивних споруд міста.

Враховуючи ініціативу Президента «Україна для людей» та турботу уряду про здоров'я нації 2012 рік в Україні був проголошений Роком спорту та здорового способу життя. Зважаючи на це та розуміючи важливість питання у місті збережена тенденція щодо збільшення обсягів бюджетного фінансування галузі (2010 рік - 20 млн. 377,7 тис. грн., 2011 рік - 34 млн. 412,9 тис. грн., 2012 рік - 46 млн. 392 тис. грн.).

З метою зміцнення матеріально-технічного стану галузі у 2012 році в загальноосвітніх навчальних закладах та 2 комунальних дитячих оздоровчих таборах «Слава» та «Сонячний» збудовані коштом міського бюджету 42 спортивних майданчика із сучасним тренажерним обладнанням, а також проведені капітальні та поточні ремонти комунальних позашкільних закладів «Дитячо-юнацька спортивна школа» №№1, 2, 3, 4, 6, 7, 10. За рахунок державного та міського бюджетів здійснено капітальний ремонт трибуни та під трибунних приміщень стадіону «Спартак» комунально-позашкільного закладу «Дитячо-юнацька спортивна школа №3».

На виконання Державної цільової соціальної програми «Хокей України», затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 03 жовтня 2007 року №1194 в місті збудовано коштом державного та міського бюджетів криту спортивну споруду зі штучним льодом «Льодова арена». Даний спортивний об'єкт використовується для потреб комунального позашкільного навчального закладу «Дитячо-юнацька спортивна школа №1», у якій з січня цього року відкрито відділення зимових видів спорту: хокею з шайбою та фігурного катання. Завершується комплектування шахового клубу, що відповідає європейському стандарту, на проспекті К.Маркса з метою задоволення потреб комунального позашкільного навчального закладу «Дитячо-юнацька спортивна школа №3».

Збільшення кількості спортивних об'єктів міста здійснювалося також і за рахунок позабюджетних надходжень, а саме: культурно-громадським центром було введено в експлуатацію футбольний майданчик з синтетичним покриттям «штучна трава», оснащений тентовим дахом; за рахунок коштів відкритого акціонерного товариства «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» на стадіоні підприємства було збудовано три спортивних майданчика для занять футболом (покриття «штучна трава»), тенісом та городковим спортом, в парку відпочинку спортивний майданчик з сучасним тренажерним обладнанням, два спортмайданчики для пляжного футболу і волейболу, капітально відремонтовано фасад палацу спорту; публічним акціонерним товариством «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» в районному парку «Комсомолу України» було збудовано спортивний майданчик для занять скейтбордом; у Жовтневому районі біля Палацу спорту «Молодість» дочірнього підприємства «Спорт-Мастер» за рахунок публічного акціонерного товариства «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат» збудовано футбольний майданчик з синтетичним покриттям «штучна трава».

Висновки

1. Рівень культури суспільства, в тому числі і фізичної культури в більшій мірі залежить від ступеня розвитку як суспільних так і індивідуальних здібностей людини.

2. Показано, що легка атлетика має глибокі історичні корені розвитку на Криворіжжі та є популярним видом спорту серед мешканців міста. Легка атлетика являє собою як командний так і індивідуальний вид спорту, тому є універсальним засобом застосування легкоатлетичних вправ в підготовчий період спортсменів в різних видах спорту.

3. Успішний виступ школярів-спортсменів у 2012 році в певній мірі залежить від кадрового, фінансового та матеріально-технічного належного забезпечення. Викладені дані свідчать про ефективність комплексної підготовки спортсменів високого гатунку в місті Кривому Розі.

Список використаних джерел

1. Андріанов В.Є. Основні здобутки фізичної культури та спорту на межі століть /Вадим Андріанов //Нариси з розвитку фізичної культури і спорту на Криворіжжі. - Кривий Ріг: КДПУ, 2005. – С. 88-98.

2. Андріанов Т. Шляхи підготовки олімпійців у Кривому Розі /Тарас Андріанов, Валентина Марчик, Вадим Андріанов //Матеріали між нар. наук.-метод. конф. [Олімпійський спорт, фізична культура, здоров'я нації в сучасних умовах], (Луганськ, 13-14 травня 2004р.) /М-во освіти і науки України, Луганський національний педагогічний університет. – Луганськ: ЛДПУ, 2004. – С. 85-86.
3. Класифікація видів легкої атлетики: метод. реком. [уклад. Ірина Мінжоріна, Наталія Макаренко, Вадим Андріанов, Валентина Марчик]. – Кривий Ріг: КДПУ, 2009. – С. 37.
4. Козьма В. Проблеми формування культури здорового способу життя /Василь Козьма //Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. – Випуск 12. – Том 1. – Вінниця, 2011. – С. 34-37.
5. Легкая атлетика. Юбилейный региональный 10-й легкоатлетический пробег, посвященный Дню Победы: буклет /[авт.-уклад. Андріанов В.Є.]. – Кривий Ріг: ООО «ЯВВА», 2003. – 36 с.